

AAT Level - 01
ECONOMICS
(ECN)

ඉල්ලුම, සැපයුම, සමතුලිතය
හා රජය මැදිහත්වන ආකාරය

Tute - 02

Prepared by - Chinthaka Kelum Udayasiri
Visiting Lecturer (University of Colombo)
 BBA (SP) Mgt (University of Colombo)
 Gold medalist (University of Colombo)
 CIM (UK) Passed Finalist
 AAT Passed Finalist
 Dip in Strategic Brand Management (SLIM)
 Dip in Digital Marketing (APIDM)

අන්තර්ගතය

- පාරිභෝගික සමතුලිතය
- ඉල්ලුම් න්‍යාය හා ඉල්ලුම් නීතිය
- සැපයුම් න්‍යාය හා සැපයුම් නීතිය
- වෙළඳපොළ සමතුලිතය
- වෙළඳපොළ සමතුලිතය වෙනස් වීම
- ඉල්ලුම් නමයතාවය
- සැපයුම් මිල නමයතාවය හා එහි බලපෑම
- පාරිභෝගික අතිරික්තය හා නිෂ්පාදන අතිරික්තය
- ඉල්ලුම් සැපයුම් සංකල්ප වල වැදගත්කම
- වෙළඳපොළ තුළ රජය මැදිහත් වන ආකාරය

පාරිභෝගික සමතුලිතය

උපයෝගීතාවය

.....

.....

.....

📌 පාරිභෝගික සමතුලිතය (Consumer Equilibrium)

පාරිභෝගික සමතුලිතය ලෙස අදහස් කරනුයේ කිසියම් පාරිභෝගිකයෙකු තම ආදායමට යටත්ව උපයෝගීතාවය උපරිම කරන අවස්ථාවයි. තාර්කික පාරිභෝගිකයෙකු තම සමතුලිත පරිභෝජන මට්ටම තෝරාගන්නා ආකාරය හඳුනා ගැනීම සඳහා ආර්ථික විද්‍යාඥයින් ප්‍රධාන ප්‍රවේශ දෙකක් ඉදිරිපත් කරයි.

01. (Cardinal Approach)

02. (Ordinal Approach)

සංඛ්‍යා සුවක ප්‍රවේශය

මෙම ප්‍රවේශය අනුව පාරිභෝගිකයෙකු භාණ්ඩයක් හෝ සේවාවක් පරිභෝජනය කිරීමේ දී ලබන තෘප්තිය සංඛ්‍යාත්මකව මැනිය හැකි බව උපකල්පනය කරයි.

යම් භාණ්ඩයකින් පුද්ගලයෙකු ලබන උපයෝගීතාව (utility) යම් නිශ්චිත මිනුම් ඒකකයක් මගින් මැන දැක්විය හැකිය යන මූලික උපකල්පනය මත පිහිටා ආන්තික උපයෝගීතා න්‍යාය ගොඩනගා ඇත. මේ නිසා මෙය සංඛ්‍යා සුවක උපයෝගීතා න්‍යාය (Cardinal Utility Theory) ලෙස ද හඳුන්වයි.

මෙම න්‍යායට අනුව උපයෝගීතාව ප්‍රධාන සංකල්ප 02ක් යටතේ අධ්‍යයනය කරයි.

❖ මුළු උපයෝගීතාවය

කිසියම් භාණ්ඩයක් හෝ සේවාවක් තුළින් යම් පුද්ගලයකු ලබන මුළු තෘප්තිය මුළු උපයෝගීතාවය ලෙස හැඳින් වේ.

❖ ආන්තික උපයෝගීතාවය

අදාල භාණ්ඩයේ හෝ සේවාව පරිභෝජනය අමතර එක් ඒකකයක් වැඩි කිරීම හේතුවෙන් මුළු උපයෝගීතාවයට අලුතින් එකතුවන ප්‍රමාණයයි.

ආන්තික උපයෝගීතාවය : =

මෙහියනු මුළු උපයෝගීතාවයේ වෙනස වන අතර යනු පරිභෝජනය කරන භාණ්ඩ ප්‍රමාණයේ වෙනසය.

කිසියම් භාණ්ඩයකින් පරිභෝජනය කරන ඒකක ගණන ක්‍රමයෙන් වැඩි කිරීමත් සමඟ මුළු උපයෝගීතාවන්ගේ හා ආන්තික උපයෝගීතාවන් හැසිරීම පහත වගුවෙහි පෙන්වුම් කෙරේ.

භාණ්ඩ ඒකක	මුළු උපයෝගීතාවය	ආන්තික උපයෝගීතාවය
0	0	
1	20	
2	36	
3	48	
4	56	
5	60	
6	60	
7	56	

❖ හිත වන ආන්තික උපයෝගීතා න්‍යාය

කිසියම් පුද්ගලයෙකු යම් භාණ්ඩයකින් පරිභෝජනය කරනු ලබන ඒකක ගණන අඛණ්ඩව වැඩි කරනු ලැබුවහොත් ඔහුගේ ආන්තික උපයෝගීතාවය හිත වන බව මෙම න්‍යායෙන් කියවේ.

ඉහත ප්‍රස්තාර සටහනට අනුව පහත සඳහන් නිගමන වලට එළඹිය හැකිය.

- ♣ මුළු උපයෝගීතාවය උපරිම වන විට ආන්තික උපයෝගීතාවය ශුන්‍ය වේ
- ♣ මුළු උපයෝගීතාවය පහල යන විට ආන්තික උපයෝගීතාවය සෘණ වේ
- ♣ මුළු උපයෝගීතාවය ඉහළ යන විට ආන්තික උපයෝගීතාවය ධන අගයක් ගනී.

✚ ක්‍රම සුවක ප්‍රවේශය/ උපේක්ෂා වක්‍ර විග්‍රහය

මෙම ප්‍රවේශයට අනුව උපයෝගීතාවය මැනිය නොහැකි බවත් එය සංසන්දනය කිරීමට පමණක් හැකි බවත් උපකල්පනය කෙරේ.

J. R හික්ස් ගේ උපේක්ෂා වක්‍ර න්‍යාය

මෙම න්‍යායට අනුව පාරිභෝගික සමතුලිතය හඳුනා ගැනීම සඳහා උපේක්ෂා වක්‍ර නැමති විශේෂිත වක්‍ර සමූහය යොදා ගනී

උපේක්ෂා වක්‍රයකින් පෙන්නුම් කරනු ලබන්නේ කිසියම් නිශ්චිත මට්ටමක තෘප්තියක් ලබා ගැනීම සඳහා භාණ්ඩ වර්ග 02 කින් පරිභෝජනය කළ හැකි විවිධ සංයෝගයන්ය.

උපේක්ෂා වක්‍රයන්හි ලක්ෂණ

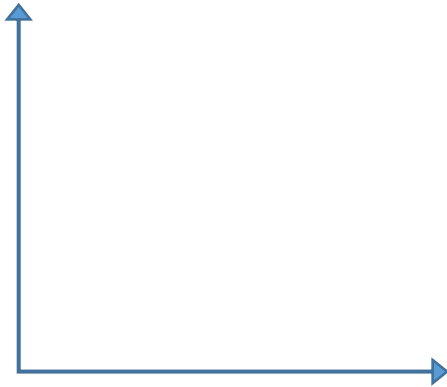
- ♣
- ♣
- ♣
- ♣
-

❖ අයවැය රේඛාව

.....

.....

.....

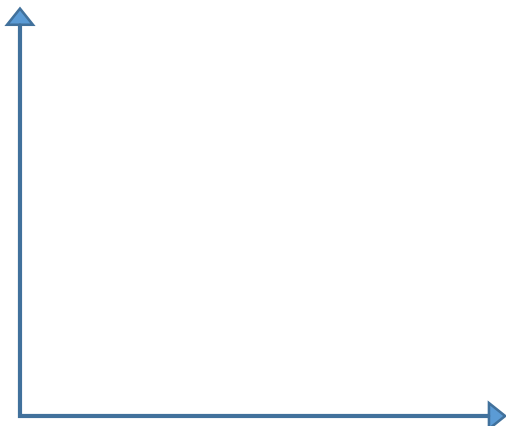

අයවැය රේඛාවට වම්පස තිරස් අක්ෂය හා සිරස් අක්ෂය අතර කොටසෙහි පිහිටි ඕනෑම භාණ්ඩ සංයෝගයක් ලබාගැනීමේ හැකියාව පවතින අතර අයවැය රේඛාවට දකුණු පසින් පිහිටි ලක්ෂ්‍යයක් මගින් පාරිභෝගිකයාට ළඟා කරගත නොහැකි භාණ්ඩ සංයෝගයක් පෙන්නුම් කරයි.

උපේක්ෂා වක්‍ර න්‍යාය ඇසුරින් පාරිභෝගික සමතුලිතය

අයවැය රේඛාවෙන් පාරිභෝගිකයාගේ මිලදී ගැනීමේ හැකියාවද, උපේක්ෂා වක්‍ර මගින් පාරිභෝජනය සඳහා පුද්ගලයාගේ කැමැත්ත ද නිරූපණය කරන අතර, උපේක්ෂා වක්‍රය සහ අය වැය රේඛාව ස්පර්ශ වන අවස්ථාව " පාරිභෝගික සමතුලිතය" ලෙස හඳුනා ගත හැක.

නැතහොත් පාරිභෝගිකයෙක් අයවැය කොන්දේසි වලට යටත්ව, ලබාගත හැකි උපරිම උපයෝගීතාවය සහිත භාණ්ඩ සංයෝජනය තෝරා ගැනීම " පාරිභෝගික සමතුලිතය" ලෙස හැඳින් විය හැක.

✚ ඉල්ලුම

නිශ්චිත කාලයක් තුළ ඉල්ලුම කෙරෙහි බලපාන අනෙකුත් සාධක නොවෙනස්ව තිබිය දී සලකා බලන භාණ්ඩ සඳහා වූ විවිධ මිල ගණන් යටතේ මිලදී ගැනීමට කැමැති, හැකියාව ඇති හා සූදානම් විවිධ ප්‍රමාණ ඉල්ලුම ලෙස හැඳින් වේ.

ආර්ථික විද්‍යාව තුළ සඵල ඉල්ලුමක් (Effective Demand) ඇති විට සම්පූර්ණ විය යුතු මූලික කරුණු කිහිපයකි. එනම්.

- භාණ්ඩයක් හෝ සේවාවක් පාරිභෝජනය කිරීමට කැමැත්තක් ඇති විම.
- ක්‍රය ශක්තියක් (Purchasing Power) හෙවත් මිලදී ගැනීමේ හැකියාවක් තිබීම
- එසේ කිරීමට සූදානම් විම.

මේ අනුව අවශ්‍යතාවක්, ක්‍රය ශක්තියක් හා එසේ කිරීමට සූදානම් විමක් යන කරුණු තුන එක්වීම තුළින් සඵල ඉල්ලුමක් ඇති වේ. ඉල්ලුම පෞද්ගලික ඉල්ලුම (Individual demand) සහ වෙළෙඳ පොළ ඉල්ලුම (Market Demand) ලෙස වර්ග කළ හැකිය.

යම් නිශ්චිත කාලයක් තුළ වෙළෙඳ පොළේ සිටින එක් ගැණුම්කරුවකු විසින් සලකා බලන භාණ්ඩයට පවතින විකල්ප මිල යටතේ මිලදී ගැනීමට අපේක්ෂා කරන ප්‍රමාණ පෞද්ගලික ඉල්ලුම ලෙස හැඳින් වේ.

යම් නිශ්චිත කාලයක් තුළදී වෙළෙඳපොළේ සිටින සියලුම ගැණුම්කරුවන් විසින් සලකා බලන භාණ්ඩය සඳහා පවතින විකල්ප මිල ගණන් යටතේ මිලදී ගැනීමට අපේක්ෂා කරන ප්‍රමාණවල එකතුව වෙළෙඳ පොළ ඉල්ලුම ලෙස හැඳින් වේ.

❖ ඉල්ලුම තීරණය වීම කෙරෙහි බලපාන සාධක කිහිපයකි. ඒවා නම්,

- සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල (P)
- සම්බන්ධිත භාණ්ඩවල මිල (P_n)
- පාරිභෝගික ආදායම (y)
- පාරිභෝගික රුචිය (T)
- අනාගත මිල පිළිබඳ අපේක්ෂාව (E_x)
- ගැණුම්කරුවන් සංඛ්‍යාව හා එහි සංයුතිය (N)
- අනෙකුත් සාධක (0)

පෞද්ගලික ඉල්ලුම තීරණය කරන සාධක වලට අමතරව ගැණුම්කරුවන්ගේ සංඛ්‍යාව හා සංයුතිය යන සාධකය වෙළෙඳපොළ ඉල්ලුම තීරණය වීම කෙරෙහි බලපායි.

කිසියම් භාණ්ඩයක් සඳහා ඉල්ලුම හා එය තීරණය කරන සාධක අතර සම්බන්ධතාව සමීකරණයක් ආකාරයෙන් දැක්වීම ඉල්ලුම් ශ්‍රිතය ලෙස අදහස් කෙරේ. එය පහත පරිදි දැක්විය හැක.

ඉල්ලුම් න්‍යාය

ඉල්ලුම තීරණය වීමට බලපාන ඕනෑම සාධකයක් වෙනස් වීමට අනුකූලව සලකා බලන භාණ්ඩයේ ඉල්ලුම වෙනස්වන ආකාරය විග්‍රහ කොට දැක්වීම ඉල්ලුම් න්‍යාය ලෙස හැඳින්වේ.

ඉල්ලුම් නීතිය (Law Of Demand)

දෙන ලද නිශ්චිත අවස්ථාවක දී ඉල්ලුම කෙරෙහි බලපාන අනෙකුත් සාධක නොවෙනස්ව තිබිය දී සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල හා එහි ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය අතර පවතින ප්‍රතිලෝම සම්බන්ධතාව ඉල්ලුම් නීතිය ලෙස හැඳින් වේ. ඉල්ලුම් නීතිය පහත සඳහන් උපකල්පන මත පදනම් වී ඇත.

- මිල හැර ඉල්ලුමට බලපාන අනෙකුත් සාධක නොවෙනස්ව පැවතීම.
- නිශ්චිත අවස්ථාවක මිල හා ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය සැලකිල්ලට ගැනීම.
- සාමාන්‍ය භාණ්ඩයක ඉල්ලුම සැලකිල්ලට ගැනීම.
- තාර්කික ගැණුම්කරුවන්ගේ හැසිරීම

මිලන් ඉල්ලුම් ප්‍රමාණයන් අතර පවත්නා ප්‍රතිලෝම සම්බන්ධතාවය ඉදිරිපත් කළ හැකි ක්‍රම 3 කි.

1. ඉල්ලුම් ලේඛනය
2. ඉල්ලුම වක්‍රය
3. ඉල්ලුම් සමීකරණය

1. ඉල්ලුම් ලේඛනය (Demand Schedule)

ඉල්ලුම් නීතිය වගුවක ආකාරයෙන් ඉදිරිපත් කිරීම ඉල්ලුම් ලේඛනයක් ලෙස හඳුන්වයි. එනම් යම් නිශ්චිත අවස්ථාවකදී ඉල්ලුම කෙරෙහි බලපාන අනිකුත් සියලුම සාධක ස්ථාවරව තිබියදී සලකා බලන භාණ්ඩයට පැවතිය හැකි විකල්ප මිල ගණන් යටතේ ගැනුම්කරුවන් මිල දී ගැනීමට අපේක්ෂා කරන ප්‍රමාණයන් දැක්වෙන ලේඛනය ඉල්ලුම් ලේඛනය නම් වේ.

සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල (රු) (P)	අපේක්ෂිත ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය (ඒකක) (Q)
0	600
10	500
20	400
30	300
40	200
50	100
60	0

2. ඉල්ලුම වක්‍රය

නිශ්චිත අවස්ථාවක. ඉල්ලුම කෙරෙහි බලපාන අනෙකුත් සාධක නොවෙනස්ව තිබිය දී සලකා බලන භාණ්ඩයේ විකල්ප මිල ගණන් යටතේ ඉල්ලුම් ප්‍රමාණයක් දක්වා ලක්ෂ්‍යයක් සම්බන්ධ කොට අදිනු ලබන රේඛාව ඉල්ලුම් වක්‍රය ලෙස හඳුන්වයි. පහත දැක්වෙන්නේ ඉහත ලේඛනය ආශ්‍රයෙන් ගොඩනගන ලද ඉල්ලුම් වක්‍රයකි.

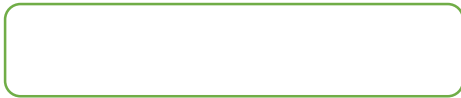

සාමාන්‍ය භාණ්ඩයක මිල හා ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය අතර පවතින ප්‍රතිලෝම සම්බන්ධතාවය නිසා ඉල්ලුම් වක්‍රයේ බෑවුම සෘණ අගයක් ගනී.

3. ඉල්ලුම් සමීකරණය (Demand Equation)

මිලත් ඉල්ලුම් ප්‍රමාණයන් අතර පවතින සම්බන්ධතාවය දක්වන විජගණිතමය ප්‍රකාශය ඉල්ලුම් සමීකරණය වේ. එනම් යම් නිශ්චිත අවස්ථාවක ඉල්ලුම කෙරෙහි බලපාන අනෙකුත් සාධක නොවෙනස්ව තිබිය දී මිල හා එහි ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය අතර පවතින ප්‍රතිලෝම සම්බන්ධතාව සමීකරණයක් මගින් දැක්වීම ඉල්ලුම් සමීකරණය ලෙස සලකයි.

ඉහළ සිට පහළට බැවුම් වන සරල රේඛීය ඉල්ලුම් වක්‍රයකට අදාළ පොදු සමීකරණය පහත පරිදි දැක්විය හැක

Q_d = ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය

a = මිල ශුන්‍ය (0) වන විට ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය

b = මිල සංගුණකය (මිල එක් ඒකකයකින් වෙනස් වන විට ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය කෙතරම් වෙනස් වනවාද යන්න.) $b = \Delta Q_d / \Delta p$

P = සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල

ඉහත ඉල්ලුම් වක්‍රයට අදාළ ඉල්ලුම් සමීකරණය පහත පරිදි ව්‍යුත්පන්න කළ හැකිය.

a =

b =

මේ අනුව,

Q_d =

සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල හා ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය අතර ප්‍රතිලෝම සම්බන්ධතාවයක් ඇති විමට හේතුව මිල ප්‍රතිවිපාකය ඔස්සේ හඳුනාගත හැකිය. මිල ප්‍රතිවිපාකය උප ප්‍රතිවිපාක දෙකකින් සමන්විත වේ. එනම්,

1. මිල වෙනස්වීමක ආදේශන ප්‍රතිවිපාකය
2. මිල වෙනස්වීමක ආදායම් ප්‍රතිවිපාකය

❖ මිල වෙනස් ස්වීමක ආදේශන ප්‍රතිවිපාකය (Substitution Effect)

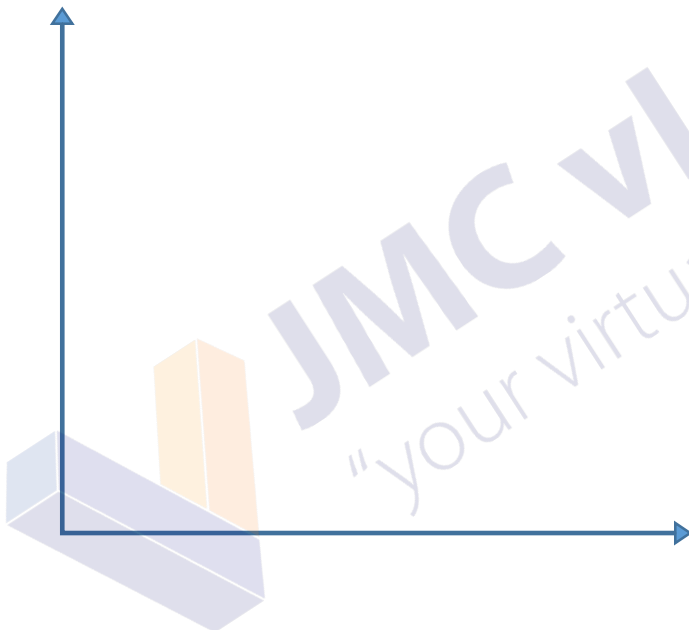
මිල වෙනස්වීමක ආදේශන ප්‍රතිවිපාකය යන්නෙන් අදහස් කරන්නේ, ඉල්ලුම කෙරෙහි බලපාන අනෙකුත් සාධක නොවෙනස්ව තිබිය දී සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල වෙනස්වීම හේතු කොටගෙන එහි සාපේක්ෂ මිල වෙනස් වීම නිසා සලකා බලන භාණ්ඩයේ ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය වෙනස් වීමයි.

❖ මිල වෙනස්වීමක ආදායම් ප්‍රතිච්ඡාකය (Income Effect)

ඉල්ලුම කෙරෙහි බලපාන අනෙකුත් සාධක නොවෙනස්ව තිබිය දී සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල වෙනස්වීම හේතු කොට ගෙන මූර්ත ආදායමේ ඇතිවන වෙනස්වීම මත සලකා බලන භාණ්ඩයේ ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය වෙනස් වීම මිල වෙනස්වීමක ආදායම් ප්‍රතිච්ඡාකය නම් වේ.

ඉල්ලුම් නීතියට පටහැනි අවස්ථා

ඉල්ලුම් නීතියට පටහැනි අවස්ථා ලෙස ගිගන් භාණ්ඩ සහ ප්‍රදර්ශනාත්මක භාණ්ඩ හැඳින්විය හැකිය. මෙම භාණ්ඩවල මිල හා ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය අතර අනුලෝම සම්බන්ධතාවක් පවතී. එනම් මිල ඉහළ යන විට ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය ඉහළ යන අතර, මිල පහළ යන විට ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය ද පහළ යයි. එම නිසා මෙම භාණ්ඩ වල ඉල්ලුම් වක්‍රය පහළ සිට ඉහළට බෑවුම් වේ.

ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය වෙනස් වීම සහ ඉල්ලුම වෙනස් වීම

✚ ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය වෙනස්වීම

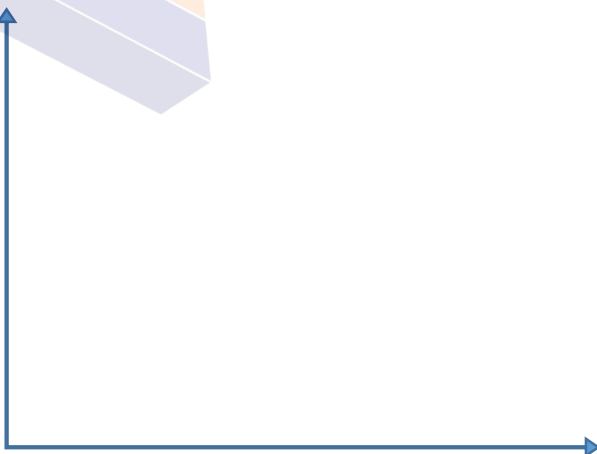
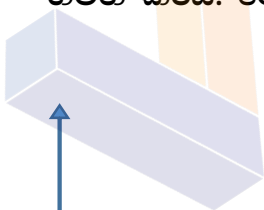
ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය වෙනස්වීම යන්නෙන් අදහස් කරන්නේ කිසියම් භාණ්ඩයක මිල හැර අනෙකුත් සාධක ස්ථාවරව තිබිය දී සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල අඩු හෝ වැඩි වීමකට ප්‍රතිචාර ලෙස එහි ඉල්ලුම ප්‍රමාණය වැඩි හෝ අඩු වීමයි. මෙය සිදුවිය හැකි ආකාර දෙකකි.

1. ඉල්ලුම් සංකෝචනය
- 2 ඉල්ලුම් ප්‍රසාරණය

අනෙකුත් සාධක ස්ථාවරව තිබිය දී සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල වැඩි වුවහොත් ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය අඩුවන අතර එහි බලපෑම නිසා ඉල්ලුම් වක්‍රය මත පිහිටි ලක්ෂ්‍යය ඉහළට ගමන් කරයි. මෙය ඉල්ලුම් සංකෝචනය (Contraction of demand) ලෙස හැඳින් වේ.

අනෙකුත් සාධක ස්ථාවරව තිබිය දී සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල අඩු වුවහොත් ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය වැඩි වන අතර එහි බලපෑම නිසා ඉල්ලුම් වක්‍රය මත පිහිටි ලක්ෂ්‍යය පහළට ගමන් කරයි. මෙය ඉල්ලුම් ප්‍රසාරණය (Expansion of demand) ලෙස හැඳින්වේ.

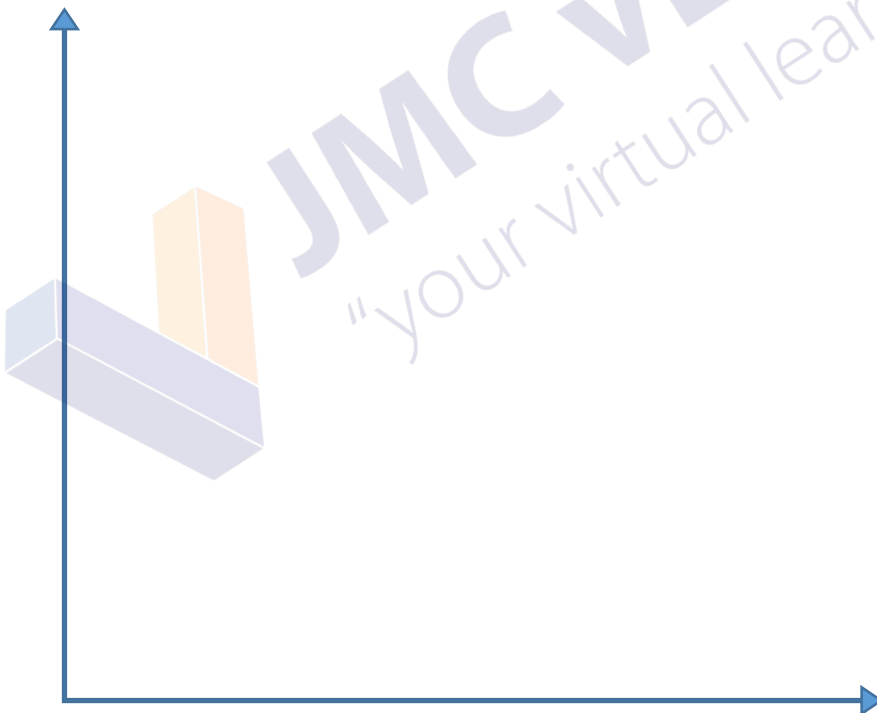
🌟 ඉල්ලුම වෙනස්වීම

සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල ස්ථාවරව තිබිය දී ඉල්ලුම කෙරෙහි බලපාන අනෙකුත් සාධකයක වෙනස්වීම කරන කොටගෙන පැවති මිල යටතේම ඉල්ලුම ඉහළයාම හෝ ඉල්ලුම පහළයාම ඉල්ලුම වෙනස්වීම ලෙස හඳුන්වයි. මෙය සිදුවිය හැකි ආකාර දෙකකි.

1. ඉල්ලුම අඩු වීම
2. ඉල්ලුම වැඩිවීම

සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල ස්ථාවරව තිබිය දී ඉල්ලුම කෙරෙහි බලපාන අනෙකුත් සාධකයක් වෙනස් වීම නිසා පැවති මිල යටතේම ඉල්ලුම පහළ ගොස් ඉල්ලුම් වක්‍රය වමට විතැන්වීම ඉල්ලුම අඩු වීම ලෙස හැඳින් වේ.

සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල ස්ථාවරව තිබිය දී ඉල්ලුම කෙරෙහි බලපාන අනෙකුත් සාධකයක් වෙනස් වීම නිසා පැවති මිල යටතේම ඉල්ලුම ඉහළ ගොස් ඉල්ලුම් වක්‍රය දකුණට විතැන්වීම ඉල්ලුම වැඩිවීම ලෙස හැඳින් වේ.

❖ ඉල්ලුම් වක්‍රය දකුණට විතැන්වීමට හේතු

- ආදේශන භාණ්ඩ වල මිල වැඩි වීම
- අනුපූරක භාණ්ඩ වල මිල අඩු වීම
- පාරිභෝගික ආදායම වැඩි වීම
- පාරිභෝගික රුචිය වැඩි වීම
- අනාගතයේ දී මිල වැඩි වෙනැයි අපේක්ෂා කිරීම
- ගැණුම්කරුවන් සංඛ්‍යාව වැඩි වීම

❖ ඉල්ලුම් වක්‍රය වමට විතැන්වීමට හේතු

- ආදේශන භාණ්ඩ වල මිල අඩු වීම
- අනුපූරක භාණ්ඩ වල මිල වැඩි වීම
- පාරිභෝගික ආදායම අඩු වීම
- පාරිභෝගික රුචිය අඩු වීම
- අනාගතයේ දී මිල අඩු වෙනැයි අපේක්ෂා කිරීම
- ගැණුම්කරුවන් සංඛ්‍යාව අඩු වීම

🚩 සැපයුම් න්‍යාය හා සැපයුම් නීතිය

සැපයුම

ආර්ථික විද්‍යාවේ සැපයුම යන සංකල්පයෙන් අදහස් කරන්නේ යම් නිශ්චිත කාල පරිච්ඡේදයක දී කිසියම් භාණ්ඩයක් සඳහා වෙළෙඳ පොළ තුළ පැවතිය හැකි විකල්ප මිලයන්හිදී නිෂ්පාදකයින් විසින් සැපයීමට කැමති, සැපයීමට හැකියාව ඇති සහ සපයනු ලබන විවිධ ප්‍රමාණයන් ය.

සැපයුම ආයතනික සැපයුම සහ වෙළෙඳ පොළ සැපයුම ලෙස වර්ග කළ හැකිය. යම් නිශ්චිත කාල පරිච්ඡේදයක් තුළ කිසියම් ආයතනයක් සම්පත් භාවිතා කරමින් විවිධ මිල ගණන් යටතේ සැපයීමට කැමති ප්‍රමාණ ආයතනික සැපයුම වේ. යම් නිශ්චිත කාල පරිච්ඡේදයක් තුළ යම් භාණ්ඩයක් හෝ සේවාවක් නිෂ්පාදනය කරන ආයතන සියල්ලම අලෙවිකරණ ඒකක ප්‍රමාණයන්ගේ එකතුව වෙළෙඳ පොළ සැපයුම වේ.

සැපයුම තීරණය වීම කෙරෙහි බලපාන සාධක කිහිපයකි. ඒවා නම්,

- සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල P
- සම්බන්ධිත භාණ්ඩ වල මිල Pn
- තාක්ෂණය T
- නිෂ්පාදකයන්ගේ අපේක්ෂා Ex
- නිෂ්පාදකයන්ගේ සංඛ්‍යාව හා එහි සංයුතිය N
- අනෙකුත් සාධක O
- යෙදවුම් මිල C
- රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති G

ආයතනික සැපයුම තීරණය කරන සාධක වලට අමතරව වෙළෙඳපොළේ සිටින නිෂ්පාදකයින් සංඛ්‍යාව (N) වෙළෙඳපොළ සැපයුම තීරණය වීම කෙරෙහි බලපායි.

කිසියම් භාණ්ඩයක් සඳහා සැපයුම සහ එය තීරණය කරන සාදක අතර සම්බන්ධතාව සමීකරණයක් ආකාරයෙන් දැක්වීම සැපයුම් ශ්‍රිතය ලෙස අදහස් කෙරේ. එය පහත පරිදි දැක්විය හැකිය.

❖ සැපයුම් න්‍යාය (Theory of Supply)

සැපයුම තීරණය වීම කෙරෙහි බලපාන ඕනෑම සාධකයක වෙනස්වීමකට අනුකූලව සලකා බලන භාණ්ඩයේ සැපයුම වෙනස් වන ආකාරය විග්‍රහ කොට දැක්වීම සැපයුම් න්‍යාය ලෙස හැඳින් වේ.

❖ සැපයුම් නීතිය (Law of Supply)

දෙන ලද නිශ්චිත අවස්ථාවක දී සැපයුම කෙරෙහි බලපාන අනෙකුත් සාධක නොවෙනස්ව තිබිය දී සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල හා සැපයුම් ප්‍රමාණය අතර පවතින අනුලෝම සම්බන්ධතාවය සැපයුම් නීතිය ලෙස හැඳින් වේ.

මිලත් සැපයුම් ප්‍රමාණයත් අතර පවත්නා අනුලෝම සම්බන්ධතාවය ඉදිරිපත් කළ හැකි ක්‍රම 3 කි.

1. සැපයුම් ලේඛනය
2. සැපයුම් වක්‍රය
3. සැපයුම් සමීකරණය

❖ සැපයුම් ලේඛනය (Supply Schedule)

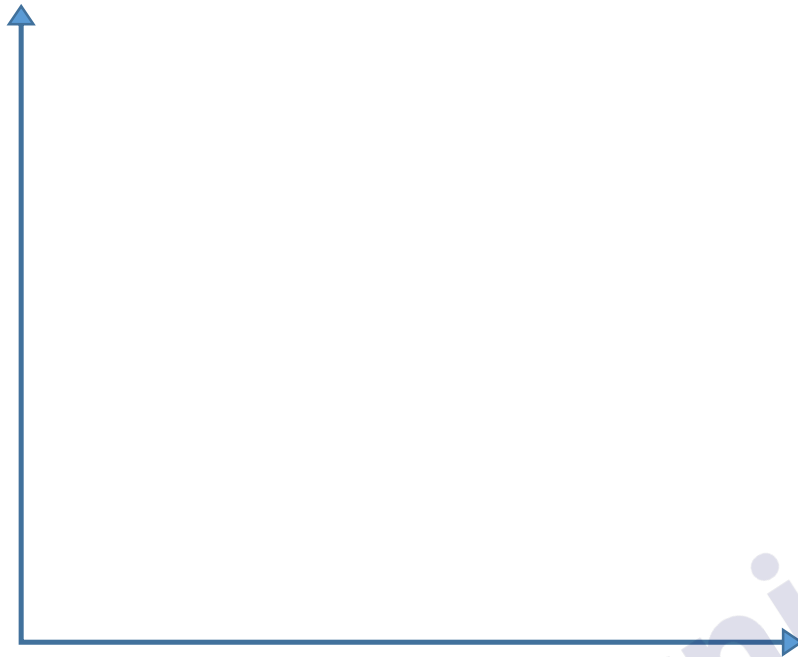
දෙන ලද නිශ්චිත අවස්ථාවකදී සැපයුම කෙරෙහි බලපාන අනිකුත් සියලුම සාධක ස්ථාවරව තිබියදී සලකා බලන භාණ්ඩයට පැවතිය හැකි විකල්ප මිල ගණන් යටතේ සැපයීමට අපේක්ෂා කරන ප්‍රමාණයන් දක්වන ලේඛනය සැපයුම් ලේඛනය නම් වේ. සැපයුම් ලේඛනයට උදාහරණයක් වශයෙන් පහත ලේඛනය දක්වා ඇත.

සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල (p)	අපේක්ෂිත සැපයුම ප්‍රමාණය (ඒකක) (Q)
0	-500
10	0
20	500
30	1000
40	1500
50	2000

❖ සැපයුම් වක්‍රය (Supply Curve)

සැපයුම් නීතියේ ප්‍රස්තාරික නිරූපණය සැපයුම් වක්‍රයක් යනුවෙන් හඳුන්වයි. එනම්, යම් නිශ්චිත අවස්ථාවක, සැපයුම කෙරෙහි බලපාන අනෙකුත් සියලුම සාධක ස්ථාවරව තිබිය දී සලකා බලන භාණ්ඩයේ විකල්ප මිල ගණන් යටතේ සැපයුම් ප්‍රමාණයන් දක්වන ලක්ෂ්‍යයන් යා කොට අඳින ලබන රේඛාව සැපයුම් වක්‍රය ලෙස හඳුන්වයි.

පහත දැක්වෙන්නේ ඉහත ලේඛනය ආශ්‍රයෙන් ගොඩ නගන ලද සැපයුම් වක්‍රයයි.

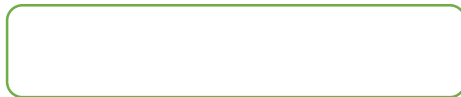

මිල හා සැපයුම් ප්‍රමාණය අතර පවතින අනුලෝම සම්බන්ධතාවය නිසා සැපයුම් වක්‍රයේ බෑවුම ධන අගයක් ගනී.

❖ සැපයුම් සමීකරණය (Supply Equation)

මිලත් සැපයුම් ප්‍රමාණයත් අතර පවතින සම්බන්ධතාවය දැක්වෙන විෂ ගණිතමය ප්‍රකාශය සැපයුම් සමීකරණය වේ. එනම් යම් නිශ්චිත අවස්ථාවක සැපයුම කෙරෙහි බලපාන අනෙකුත් සාධක නොවෙනස්ව තිබිය දී මිල හා එහි සැපයුම් ප්‍රමාණය අතර පවතින ප්‍රතිලෝම සම්බන්ධතාව සමීකරණයක් මගින් දැක්වීම සැපයුම් සමීකරණය ලෙස සලකයි.

පහළ සිට ඉහළට බෑවුම් වන සරල රේඛීය සැපයුම් වක්‍රයකට අදාළ පොදු සමීකරණය පහත පරිදි දැක්විය හැක

Q_s = සැපයුම් ප්‍රමාණය

a = මිල ශුන්‍ය (0) වන විට සැපයුම් ප්‍රමාණය

b = මිල සංගුණකය (මිල එක් ඒකකයක් වෙනස් වන විට සැපයුම් ප්‍රමාණය කෙතරම් වෙනස් වනවාද යන්න.)

ඉහත සැපයුම් වක්‍රයට අදාළ සැපයුම් සමීකරණය පහත පරිදි ව්‍යුත්පන්න කළ හැකිය.

a =

b =

මේ අනුව,

Qs =

සැපයුම් නීතියට හේතු

➤ වැඩි වන ආවස්ථික පිරිවැය/ වැඩි වන ආන්තික පිරිවැය

නිමවුම වැඩි වන විට ආන්තික පිරිවැය ඉහළ යන බැවින්, නිෂ්පාදනය වැඩි කිරීමට නිෂ්පාදකයන් පෙළඹෙන්නේ ඉහළ යන ආන්තික පිරිවැය පියවාගත හැකි වන පරිදි මිල ඉහළ යනවා නම් පමණි.

➤ නිෂ්පාදන ආයතන වල ලාභ වේනනාව

භාණ්ඩයේ මිල වැඩි වන විට නිෂ්පාදකයන් දිරිගැන්වී සැපයුම වැඩි කිරීමට පෙළඹේ.

සැපයුම් ප්‍රමාණය වෙනස්වීම සහ සැපයුම වෙනස්වීම

✚ සැපයුම් ප්‍රමාණය වෙනස්වීම

සැපයුම් ප්‍රමාණය වෙනස්වීම යන්නෙන් අදහස් කරන්නේ කිසියම් භාණ්ඩයක මිල හැර අනෙකුත් සාධක ස්ථාවරව තිබිය දී සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල අඩු හෝ වැඩි වීමකට ප්‍රතිචාර ලෙස එහි සැපයුම් ප්‍රමාණය අඩු හෝ වැඩි වීමයි. මෙය සිදුවිය හැකි ආකාර දෙකකි.

- 1. සැපයුම් සංකෝචනය
- 2. සැපයුම් ප්‍රසාරණය

අනෙකුත් කරුණු නොවෙනස්ව තිබිය දී සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල අඩු වුවහොත් සැපයුම් ප්‍රමාණය අඩු වන අතර එහි බලපෑම නිසා සැපයුම් වක්‍රය මත පිහිටි ලක්ෂ්‍යය පහළට ගමන් කරයි. මෙය සැපයුම් සංකෝචනය (Contraction Of Supply) ලෙස හැඳින්වේ.

අනෙකුත් සාධක ස්ථාවරව තිබිය දී සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල වැඩි වුවහොත් සැපයුම් ප්‍රමාණය වැඩිවන අතර එහි බලපෑම නිසා සැපයුම් වක්‍රය මත පිහිටි ලක්ෂ්‍යය ඉහළට ගමන් කරයි. මෙය සැපයුම් ප්‍රසාරණය (Expansion Of Supply) ලෙස හැඳින්වේ.

✚ සැපයුම වෙනස්වීම

සැපයුම වෙනස්වීම යන්නෙන් අදහස් කරන්නේ සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල ස්ථාවරව තිබිය දී සැපයුම කෙරෙහි බලපාන අනෙකුත් සාධකයක වෙනස්වීම කරන කොට ගෙන පැවති මිල යටතේම සැපයුම ඉහළයාම සහ සැපයුම පහළ යාම සැපයුම වෙනස්වීම ලෙස හඳුන්වයි. මෙය සිදුවිය හැකි ආකාර දෙකකි.

1. සැපයුම අඩු වීම
2. සැපයුම වැඩිවීම

සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල ස්ථාවරව තිබිය දී සැපයුම කෙරෙහි බලපාන අනෙකුත් සාධකයක් වෙනස්වීම නිසා පැවති මිල යටතේම සැපයුම පහළ ගොස් සැපයුම් වක්‍රය වමට විතැන් වීම සැපයුම අඩු වීම ලෙස හැඳින් වේ.

සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල ස්ථාවරව තිබිය දී සැපයුම කෙරෙහි බලපාන අනෙකුත් සාධකයක් වෙනස් වීම නිසා පැවති මිල යටතේම සැපයුම ඉහළ ගොස් සැපයුම් වක්‍රය දකුණට විතැන්වීම සැපයුම වැඩිවීම ලෙස හැඳින් වේ.

සැපයුම වෙනස්වීම පහත රූප සටහනේ පරිදි දැක්විය හැකිය.

❖ සැපයුම් වක්‍රය දකුණට විතැන් වීමට හේතු

- සම්බන්ධිත භාණ්ඩ මිල පහළ යාම
- නිෂ්පාදනයට යොදා ගන්නා යෙදවුම් මිල පහළ යාම
- තාක්ෂණික දියුණුව
- වෙළෙඳපොළේ සිටින සැපයුම්කරුවන් ප්‍රමාණය වැඩි වීම
- රජය නිෂ්පාදකයාගෙන් අය කරන බදු කපා හැරීම
- රජය නිෂ්පාදකයාට සහනාධාර ලබා දීම
- අනාගතයේ සලකන භාණ්ඩයේ මිල අඩු වෙනැයි නිෂ්පාදකයා අපේක්ෂා කිරීම

❖ සැපයුම් වක්‍රය වමට විතැන් වීමට හේතු

- සම්බන්ධිත භාණ්ඩ වල මිල ඉහළ යාම
- නිෂ්පාදකයාට යොදා ගන්නා යෙදවුම් මිල ඉහළ යාම
- තාක්ෂණය යල් පැනීම
- වෙළෙඳපොළේ සිටින සැපයුම්කරුවන් ප්‍රමාණය අඩු වීම
- රජය නිෂ්පාදකයාගෙන් අය කරන බදු වැඩි කිරීම
- රජය නිෂ්පාදකයාට ලබා දෙන සහනාධාර කපා හැරීම
- අනාගතයේ සලකන භාණ්ඩයේ මිල වෙනැයි නිෂ්පාදකයා අපේක්ෂා කිරීම

වෙළඳපොළ සමතුලිතය

වෙළඳපොළ සමතුලිතය යනු තරඟකාරී වෙළඳපොළක ගැනුම් කරුවන්ගේ හා විකුණුම් කරුවන්ගේ අපේක්ෂාවන් සමාන වන අවස්ථාවයි.

කිසියම් භාණ්ඩයකට අදාළ වෙළෙඳ පොළ සමතුලිත වන විට එම භාණ්ඩය සඳහා සමතුලිත මිලක් මෙන් ම ප්‍රමාණයක්ද තීරණය වේ.

ඉල්ලුම් හා සැපයුම් බලවේග ඔස්සේ මිල ගණන් අඩු වැඩි කරමින් වෙළඳපොළ සමතුලිතය ඇති කරන යාන්ත්‍රණය මිල ක්‍රමයයි.

වෙළෙඳ පොළ සමතුලිතය තීරුපණය කළ හැකි ක්‍රම

1. ඉල්ලුම් හා සැපයුම් ලේඛන මගින්
2. ඉල්ලුම් හා සැපයුම් වක්‍ර මගින්
3. ඉල්ලුම් හා සැපයුම් සමීකරණ මගින්

එක්තරා භාණ්ඩයකට අදාළ ඉල්ලුම් හා සැපයුම් සමීකරණ පහතින් දැක්වේ.

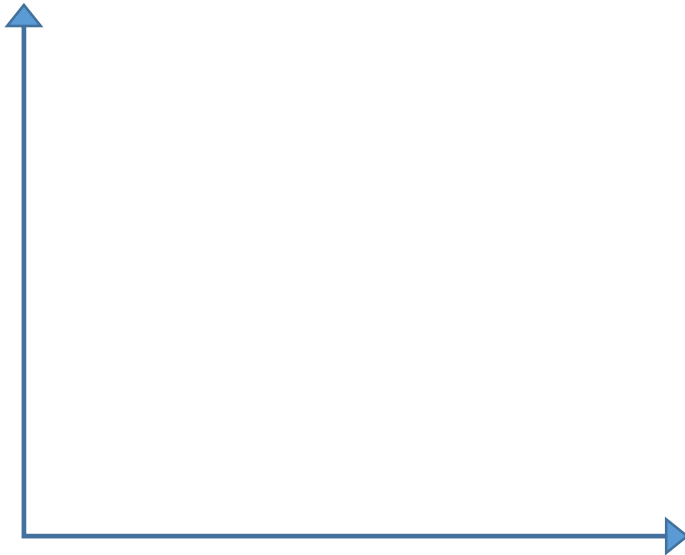
▲ $Q_d = 100 - 10 P$
 ▲ $Q_s = 20 + 10 P$

ඉල්ලුම් - සැපයුම් ලේඛනයක් මගින්

මිල	ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය	සැපයුම් ප්‍රමාණය
0	100	20
2	80	40
4	60	60
6	40	80
8	20	100
10	0	120

- සමතුලිත මිල -
- සමතුලිත ප්‍රමාණය -

ප්‍රස්ථාරයක් මඟින්

ඉල්ලුම් - සැපයුම් සමීකරණ මඟින්

✚ සමතුලිත මිල සොයා ගැනීම

සමතුලිතයේ දී ඉල්ලුම් හා සැපයුම් ප්‍රමාණ එකිනෙකට සමාන නිසා,

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

සමතුලිත ප්‍රමාණය සොයා ගැනීම.

සමතුලිත මිල ඉල්ලුම් හෝ සැපයුම් සමීකරණයට ආදේශ කිරීමෙන් සමතුලිත ප්‍රමාණය සොයා ගත හැකිය.

ඉල්ලුම් සමීකරණයට
ආදේශයෙන්,

සැපයුම් සමීකරණයට
ආදේශයෙන්,

සමතුලිතය වෙනස් වීම

වෙළෙඳ පොළ ඉල්ලුම් සහ සැපයුම් බලවේගවල ක්‍රියාකාරීත්වය මත තීරණය වන්නා වූ සමතුලිතය එම බලවේග දෙකෙහි ම හෝ එක බලවේගයක හෝ ක්‍රියාකාරීත්වයේ වෙනස් වීම මත වෙනස් වේ.

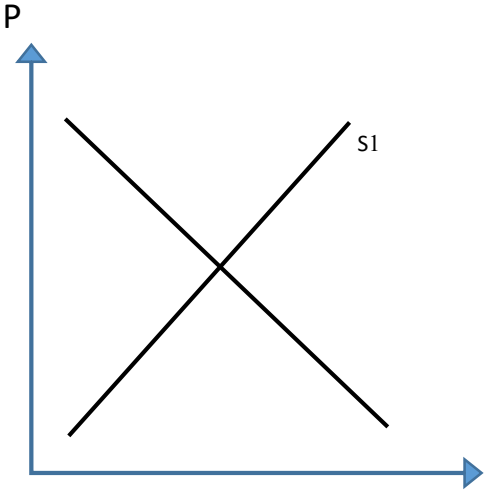
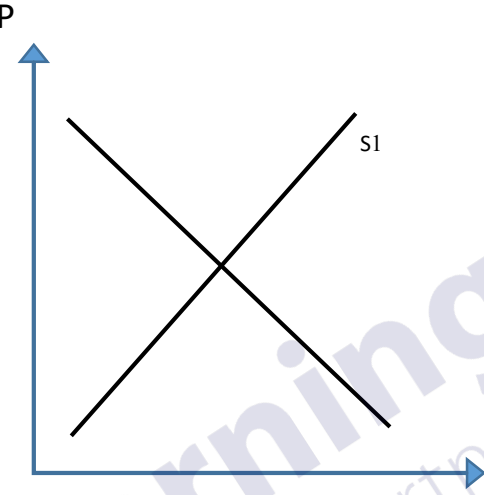
මෙලෙස සමතුලිතය (සමතුලිත මිල / ප්‍රමාණය) වෙනස් වීමකට හේතු වන ඉල්ලුම් හා සැපයුම් බලවේග වෙනස් විය හැකි ප්‍රධාන ස්වරූප තුන කි.

සැපයුම ස්ථාවරව තිබියදී ඉල්ලුම පමණක් වෙනස් වීම

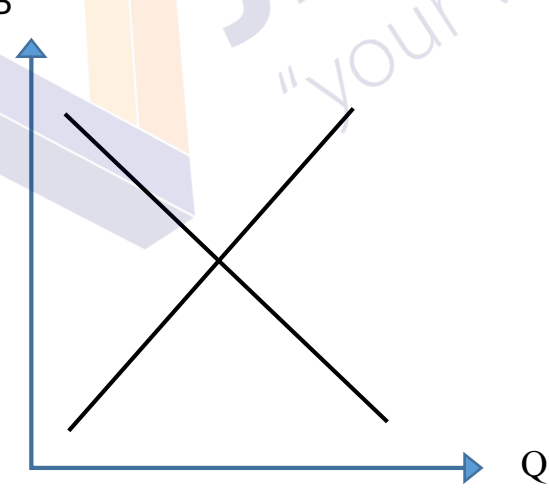
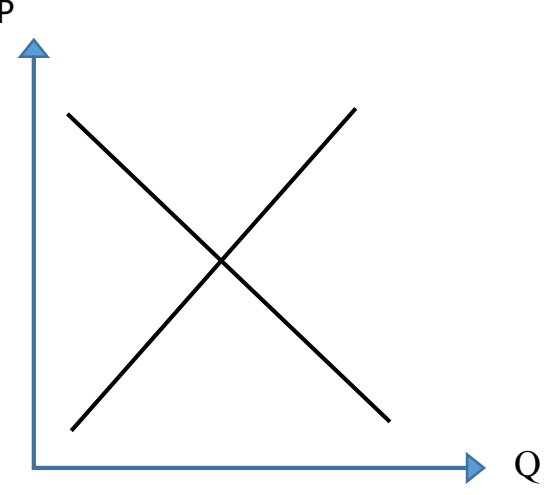
ඉල්ලුම ස්ථාවරව තිබියදී සැපයුම පමණක් වෙනස් වීම

ඉල්ලුම හා සැපයුම යන දෙකම එකවර වෙනස් වීම

සැපයුම ස්ථාවරව තිබියදී ඉල්ලුම වෙනස් වීම

ඉල්ලුම වැඩිවීම	ඉල්ලුම අඩුවීම
 <p>.....</p> <p>.....</p>	 <p>.....</p> <p>.....</p>

ඉල්ලුම ස්ථාවරව තිබියදී සැපයුම වෙනස් වීම

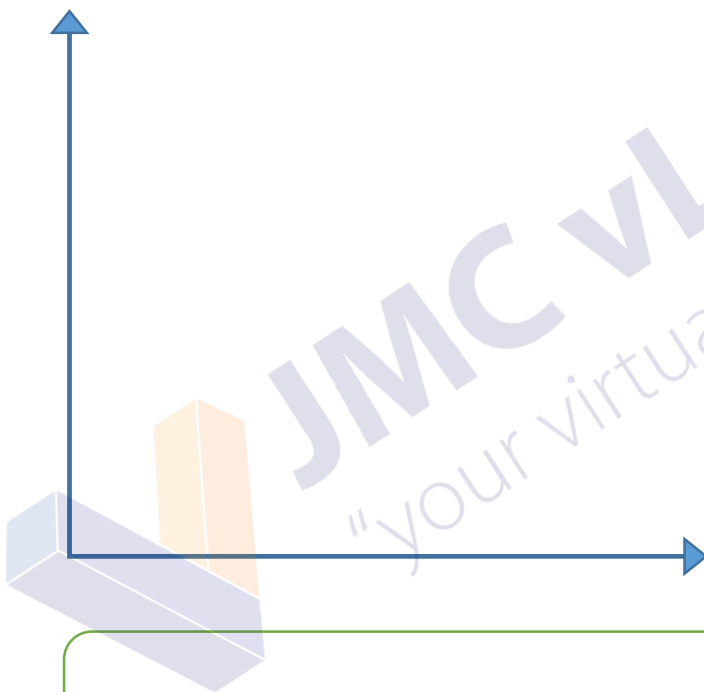
සැපයුම වැඩිවීම	සැපයුම අඩු වීම
 <p>.....</p> <p>.....</p>	 <p>.....</p> <p>.....</p>

පාරිභෝගික අතිරික්තය හා නිෂ්පාදන අතිරික්තය

1. පාරිභෝගික අතිරික්තය

වෙළෙඳපොළ හුවමාරු කරගනු ලබන සමතුලිත භාණ්ඩ ප්‍රමාණය සඳහා පාරිභෝගිකයින් ගෙවීමට කැමති මිලක් සත්‍ය වශයෙන්ම ගෙවන මිලක් අතර වෙනස පාරිභෝගික අතිරික්තය ලෙස හැඳින් වේ.

පාරිභෝගිකයෙකු විසින් ගෙවීමට කැමති මිල සැබෑ ලෙස ගෙවන මිලට වඩා වැඩිවන විට පාරිභෝගික අතිරික්තයක් බිහිවේ. පහත රූපසටහන මගින් පාරිභෝගික අතිරික්තය පෙන්නුම් කළ හැක.

Empty rounded rectangular box for notes.

Five horizontal dotted lines for writing notes.

2. නිෂ්පාදන අතිරික්තය

සැපයුම්කරුවෙකු භාණ්ඩයක් සඳහා අපේක්ෂා කරන අවම මිලත් වෙළෙඳ පොලේදී සත්‍ය වශයෙන්ම ලැබෙන මිලත් අතර වෙනස නිෂ්පාදන අතිරික්තය ලෙස හැඳින්වේ. වෙළෙඳ පොලෙන් නිෂ්පාදකයා අපේක්ෂා කරන මිලට වඩා ඉහළ මිලක් ලැබේ නම්, එහිදී නිෂ්පාදන අතිරික්තයක් බිහි වේ. පහත රූප සටහන මඟින් නිෂ්පාදන අතිරික්තය පෙන්වුම් කළ හැකිය.

.....

.....

.....

.....

.....

ආර්ථික අතිරික්තයක් යනුවෙන් අදහස් කරන්නේ වෙළෙඳපොලේ හුවමාරුවට සහභාගිවන ගැණුම්කරුවන් සහ විකුණුම්කරුවන් දෙපිරිසම සමතුලිත හුවමාරුවෙන් හිමිකර ගන්නා වාසියයි. එනම්, පාරිභෝගික අතිරික්තයේ සහ නිෂ්පාදන අතිරික්තයේ එකතුව ආර්ථික අතිරික්තය වේ. ආර්ථික අතිරික්තය තරඟකාරී වෙළෙඳපොලක කාර්යක්ෂමතාව පෙන්වුම් කරන මිනුමක් ද වේ.

🚩 ඉල්ලුම් නම්‍යතාවය (Elasticity of Demand)

ඉල්ලුම කෙරෙහි බලපාන සාධකයක ප්‍රතිභවන වෙනසට සාපේක්ෂව ඉල්ලුම් ප්‍රතිභවන වෙනස මැන දැක්වීම ඉල්ලුම් නම්‍යතාව වේ. ඉල්ලුම් නම්‍යතාවය ප්‍රභේද තුනකි.

1. මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතාවය.
2. හරස් මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතාවය
3. ආදායම් ඉල්ලුම් නම්‍යතාවය.

🚩 මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතාවය (Price Elasticity of Demand)

භාණ්ඩයක මිලත් එහි ඉල්ලුම් ප්‍රමාණයන් අතර පවතින සංවේදීතාවය නැතහොත් මිලෙහි ප්‍රතිභවන වෙනසට සාපේක්ෂව ඉල්ලුම් ප්‍රමාණයේ ප්‍රතිභවන වෙනස සංඛ්‍යාත්මකව ගණනය කර දැක්වීම මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතාවය නම් වේ. මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතාවය ගණනය කළ හැකි ආකාර 2කි.

1. ලක්ෂ මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතාවය

ඉල්ලුම කෙරෙහි බලපාන අනෙකුත් සාධක ස්ථාවරව තිබිය දී ඉල්ලුම් වක්‍රයේ කිසියම් ලක්ෂ්‍යයක මිලේ සුළු ප්‍රතිභවන වෙනසකට අනුව ඉල්ලුම් ප්‍රමාණයේ ප්‍රතිභවන වෙනස දැක්වීම ලක්ෂ මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතාව වේ. ලක්ෂ මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතාවය මැන බැලීම සඳහා පහත සඳහන් සූත්‍රය භාවිතා කරයි.

ඉහත සූත්‍රය හරහා පහත සූත්‍රය ව්‍යුත්පන්න කරගත හැක.

2. වාප මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතාවය (Arc - Elasticity of Demand)

යම් දෙන ලද මිලයන් දෙකකට අදාළ ඉල්ලුම් වක්‍රයෙහි කිසියම් ලක්ෂ්‍යයන් දෙකක් අතර ප්‍රදේශයක පදනම් කරගෙන මිලෙහි ප්‍රතිශතක වෙනසට සාපේක්ෂව ඉල්ලුම් ප්‍රමාණයේ ප්‍රතිශතක වෙනස මැන දැක්වීමයි. එය පහත සූත්‍රය ඇසුරින් ගණනය කළ හැකිය.

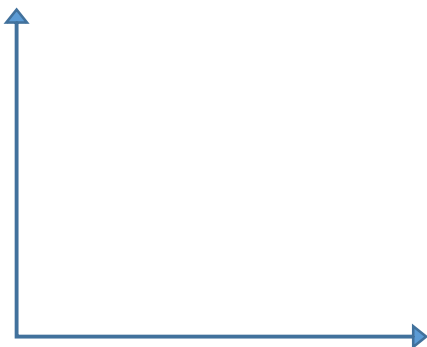
✚ මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතාවෙහි ප්‍රභේද

මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතා සංගුණකයේ අගය පදනම් කරගෙන නම්‍යතා ස්වරූප 5ක් හඳුනාගත හැකිය. ඒවා බිංදුවේ සිට අපරිමිතය දක්වා විහිදෙන ඕනෑම අගයක් විය හැකිය.

1. පූර්ණ අනම්‍ය ඉල්ලුම (Ped = 0)
2. අනම්‍ය ඉල්ලුම (Ped < 1)
3. ඒකීය නම්‍ය ඉල්ලුම (Ped = 1)
4. නම්‍ය ඉල්ලුම (Ped > 1)
5. පූර්ණ නම්‍ය ඉල්ලුම (Ped =)

1. පූර්ණ නම්‍ය ඉල්ලුම (Perfectly inelastic)

යම් භාණ්ඩයක මිල කිසියම් ප්‍රතිශතයකින් වෙනස් වුව ද ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය නොවෙනස්ව පවතී නම් එය පූර්ණ අනම්‍ය ඉල්ලුම වේ. මෙහි මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතා සංගුණකය ශුන්‍ය (Ped = 0) වන අතර ඉල්ලුම් වක්‍රය සිරස් අක්ෂයට සමාන්තර සරල රේඛාවක් ලෙස පිහිටයි.

2. අනමය ඉල්ලුම (Inelastic Demand)

යම් භාණ්ඩයක මිල වෙනස්වන ප්‍රතිචාරයට වඩා අඩු ප්‍රතිචාරයකින් එම භාණ්ඩයේ ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය වෙනස් වන්නේ නම් එය අනමය ඉල්ලුම වේ. එවිට ඉල්ලුම් නමයතා සංගුණකයේ අගය එකට අඩු අගයක් ගනී.

3. ඒකීය නමය ඉල්ලුම (Unitary Elasticity of Demand)

කිසියම් භාණ්ඩයක මිල වෙනස්වන ප්‍රතිචාරයට සමාන ප්‍රතිචාරයකින් එම භාණ්ඩයේ ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය වෙනස්වේ නම් එය ඒකීය නමය ඉල්ලුම වේ. එවිට නමයතා සංගුණකයේ අගය 1 වන අතර ඉල්ලුම් වක්‍රය සෘජුකෝණාස්‍රාකාර බහු වලයක හැඩය ගනී.

4. නම්‍ය ඉල්ලුම (Elastic Demand)

යම් භාණ්ඩයක මිල වෙනස්වන ප්‍රතිචාරයට වඩා වැඩි ප්‍රතිචාරයකින් එම භාණ්ඩයේ ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය වෙනස් වේ නම් එය නම්‍ය ඉල්ලුම වේ. නම්‍ය ඉල්ලුමක දී ඉල්ලුම් වක්‍රයේ මැද ලක්ෂ්‍යයට ඉහළින් පිහිටි ඕනෑම ලක්ෂ්‍යයක නම්‍යතා සංගුණකය 1ට වැඩි අගයක් ගනී.

5. පූර්ණ නම්‍ය ඉල්ලුම (Perfectly Elastic Demand)

යම් භාණ්ඩයක මිල ඉතාම සුළු ප්‍රතිචාරයකින් වෙනස් වන විට එම භාණ්ඩයේ ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය ඉතා විශාල ප්‍රතිචාරයකින් වෙනස් වේ නම් එය පූර්ණ නම්‍ය ඉල්ලුම ලෙස හඳුන්වයි. මෙවන් භාණ්ඩ වල ඉල්ලුම් වක්‍රය තිරස් අක්ෂයට සමාන්තරව විහිදෙයි.

✚ මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතා තීරක

වෙළෙඳ පොලේ භාණ්ඩයන් භාණ්ඩයට මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතාවය වෙනස් වේ. ඇතැම් භාණ්ඩ සඳහා අනම්‍ය ඉල්ලුමක් ද ඇතැම් භාණ්ඩ සඳහා නම්‍ය ඉල්ලුමක් ද පවතී. මෙසේ භාණ්ඩයකට ඇති ඉල්ලුම අනම්‍ය බව හා නම්‍ය බව තීරණය කරන සාධක මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතා තීරක ලෙස හැඳින් වේ. මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතා තීරක පහත පරිදි දැක්විය හැකිය.

- සලකා බලන භාණ්ඩයක සුබෝධෝගී බව හෝ අත්‍යවශ්‍ය බව
- භාණ්ඩයකට ඇති ආදේශක සංඛ්‍යාව හා ඒවායේ සමීප බව
- පාරිභෝගික ආදායමෙන් භාණ්ඩය මිල දී ගැනීමට වැය කරන ප්‍රමාණය
- භාණ්ඩයක ඇති විකල්ප භාවිත සංඛ්‍යාව
- මිල වෙනස් වීම හේතුවෙන් එයට හැඩ ගැසීමට ගත වන කාලය

✚ මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතාවෙහි ප්‍රයෝගික වැදගත්කම

- ව්‍යාපාරිකයන්ට සිය මිල ප්‍රතිපත්තිය අනුව අයභාරයට වන බලපෑම තීරණය කිරීමට
- ව්‍යාපාර ආයතනයකට ඇති ඒකාධිකාරී ශක්තිය නිශ්චය කළ හැකි වීම
- පාරිභෝගිකයන්ට නිෂ්පාදකයාට හා ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයන්ට තීරණ ගැනීම සඳහා නම්‍යතා සංකල්ප වැදගත් වීම
- වක්‍ර බදු පැනවීමේ දී අදාළ භාණ්ඩ තෝරා ගැනීම
- ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනය සඳහා භාවිතා කළ හැකි වීම

✚ හරස් මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතාවය (Cross Elasticity)

කිසියම් භාණ්ඩ යුගලයක් අතර සම්බන්ධතාවක් පවතින අවස්ථාවක දී, එක් භාණ්ඩයක මිල වෙනස් වීම කෙරෙහි අනෙක් භාණ්ඩයේ ඉල්ලුම් කරනු ලබන ප්‍රමාණය දක්වන සංවේදීතාවය හෙවත් සම්බන්ධිත භාණ්ඩවල මිලෙහි ප්‍රතිචාරක වෙනසට සාපේක්ෂව සලකා බලන භාණ්ඩයේ ඉල්ලුමෙහි ප්‍රතිචාරක වෙනස මැන දැක්වීම හරස් මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතාවය ලෙස හැඳින් වේ. හරස් මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතාවය පහත පරිදි ගණනය කළ හැකිය.

ඉහත සූත්‍රය භරහා පහත සූත්‍රය ව්‍යුත්පන්න කරගත හැක.

පහත භාණ්ඩ යුගල අතර හරස් ඉල්ලුම් නිමැසීමට ගණනය කරන්න

හරස් මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතා සංගුණකයේ අගය ධන හෝ සෘණ අගයක් ගත හැකි අතර ඒ අනුව භාණ්ඩ දෙක අතර පවතින සම්බන්ධතාවය කෙබඳුදැයි හඳුනාගත හැකිය.

හරස් මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතාවය ධන අගයක් ගනු ලබන්නේ සම්බන්ධිත භාණ්ඩ වල මිල හා සලකා බලන භාණ්ඩයේ ඉල්ලුම අතර අනුලෝම සම්බන්ධතාවයක් පවතින භාණ්ඩ වලය. එවැනි භාණ්ඩ ආදේශන භාණ්ඩ ලෙස හඳුනාගත හැකිය.

හරස් මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතා සංගුණකය (සෘණ අගයක් ගනු ලබන්නේ සම්බන්ධිත භාණ්ඩවල මිල සහ සලකා බලන භාණ්ඩයේ ඉල්ලුම අතර ප්‍රතිලෝම සම්බන්ධතාවක් ඇති භාණ්ඩවල ය. එවැනි භාණ්ඩ අනුපූරක භාණ්ඩ ලෙස හැඳින් වේ.

✚ හරස් මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතා සංගුණකයේ ප්‍රායෝගික වැදගත්කම

1. භාණ්ඩ අතර පවතින සම්බන්ධතාවය හඳුනාගත හැකිවීම
2. භාණ්ඩ සඳහා වෙළෙඳ පොලේ තරගකාරීත්වය තීරණය කිරීම.
3. භාණ්ඩ හා සේවා වල සාපේක්ෂ ඉල්ලුම වෙනස් වීම පුරෝකථනය කිරීම.

✚ ආදායම් ඉල්ලුම් නම්‍යතාවය (Income Elasticity of Demand)

ආදායම් ඉල්ලුම් නම්‍යතාවය මගින් ගණනය කරනුයේ. ඉල්ලුමට බලපාන අනෙකුත් සාධක සියල්ලම ස්ථාවරව තිබිය දී පාරිභෝගික ආදායමේ ප්‍රතිශතක වෙනසට සාපේක්ෂව සලකා බලන භාණ්ඩයේ ඉල්ලුමේ ප්‍රතිශතක වෙනස මැන දැක්වීමයි. ඒ අනුව, ආදායම් ඉල්ලුම් නම්‍යතා සංගුණකය ගණනය කරනුයේ ඉල්ලුම් ප්‍රමාණයේ ප්‍රතිශතක වෙනස ආදායමේ ප්‍රතිශතක වෙනසෙන් බෙදීමෙනි.

ඉහත සූත්‍රය භරහා පහත සූත්‍රය ව්‍යුත්පන්න කරගත හැක.

පහත භාණ්ඩ යුගල අතර ආදායම් ඉල්ලුම් නම්‍යතාවය ගණනය කරන්න

මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතා සංගුණකය සෑම විටම සෘණ අගයක් ගනු ලැබුව ද ආදායම් ඉල්ලුම් නම්‍යතා අගය ධන හෝ සෘණ අගයක් ගත හැකිය. ආදායම් ඉල්ලුම් නම්‍යතාවයේ අගය අනුව භාණ්ඩ ප්‍රභේද දෙකක් හඳුනාගත හැකිය.

1 සාමාන්‍ය භාණ්ඩ

2. බාල භාණ්ඩ

1. සාමාන්‍ය භාණ්ඩ (Normal Goods)

ආදායම් ඉල්ලුම් නම්‍යතා සංගුණකය ධන අගයක් ගනු ලබන්නේ ආදායමේ වෙනස හා සලකා බලන භාණ්ඩයේ ඉල්ලුමේ වෙනස අතර අනුලෝම සම්බන්ධතාවක් පවතින භාණ්ඩ මිලය, එවැනි භාණ්ඩයක් සඳහා ඇති ඉල්ලුම ආදායම වෙනස්වන දිශාවට වෙනස් වේ.

ආදායම් ඉල්ලුම් නම්‍යතාවය ධන අගයක් ගනු ලබන සාමාන්‍ය භාණ්ඩ එම ආදායම් ඉල්ලුම් නම්‍යතා සංගුණකයේ වටිනාකම මත සුබෝපහෝගී භාණ්ඩ හා අත්‍යවශ්‍ය භාණ්ඩ ලෙස නැවතත් කොටස් දෙකකට බෙදා දැක්විය හැකිය.

ආදායම් ප්‍රතිශතක වෙනසට වඩා වැඩි ප්‍රතිශතයකින් ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය වෙනස්වන භාණ්ඩ සුබෝපහෝගී භාණ්ඩ ලෙස හඳුනා ගැනේ. මෙහි ආදායම් ඉල්ලුම් නම්‍යතා සංගුණකය 1 වඩා වැඩිය.

ආදායම් ඉල්ලුම් නම්‍යතා සංගුණකයේ අගය 1ට වඩා අඩු අගයක් පෙන්නුම් කරන භාණ්ඩ අත්‍යවශ්‍ය භාණ්ඩ වශයෙන් හැඳින් වේ. ඒවා ආදායම වෙනස්වනවාට වඩා අඩු ප්‍රතිශතයකින් ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය වෙනස් වේ.

2. බාල භාණ්ඩ (Inferior Goods)

ආදායම් ඉල්ලුම් නම්‍යතාවය සෘණ අගයක් පෙන්නුම් කරන භාණ්ඩ බාල භාණ්ඩ වශයෙන් හැඳින් වේ. නම්‍යතා සංගුණකය සෘණ අගයක් ගනු ලබන්නේ ආදායම වෙනස්වීම හා ඉල්ලුමේ වෙනස අතර ප්‍රතිලෝම සම්බන්ධතාවය නිසාය. එහිදී ආදායම වැඩිවන විට ඉල්ලුම අඩු වීමක් ආදායම අඩුවන විට ඉල්ලුම වැඩි වීමක් සිදු වේ.

✚ සැපයුම් මිල නම්‍යතාවය හා එහි බලපෑම

සැපයුම කෙරෙහි බලපාන සාධකයක ප්‍රතිභවක වෙනසට සාපේක්ෂව සැපයුම දක්වන සංවේදීතාවය (ප්‍රතිභවක වෙනස) මැන බැලීම " සැපයුම් නම්‍යතාවය" ලෙස හැඳින් වේ. මෙහිදී අප සලකා බලනුයේ සැපයුමේ මිල නම්‍යතාවය පිළිබඳව පමණි.

✚ සැපයුමේ මිල නම්‍යතාවය (Price Elasticity of Supply)

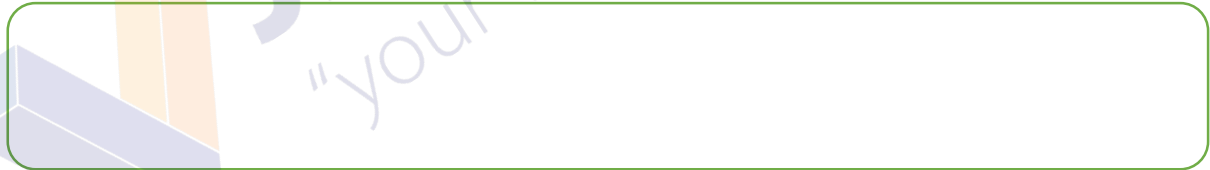
සැපයුම කෙරෙහි බලපාන අනෙකුත් සාදක ස්ථාවරව තිබිය දී සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල වෙනස් වීම මත සැපයුම් ප්‍රමාණය දක්වන සංවේදීතාවය "සැපයුමේ මිල නම්‍යතාවය" නම් වේ. එනම් සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල යම් ප්‍රතිභවයකින් වෙනස්වන විට සැපයුම් ප්‍රමාණය කොපමණ ප්‍රතිභවයකින් වෙනස් වේද යන්න මෙහිදී මැන බලනු ලැබේ.

සැපයුමේ මිල නම්‍යතාවය ගණනය කළ හැකි ආකාරය ප්‍රධාන ආකාර දෙකක් ඔස්සේ වර්ගී කරණය කළ හැකිය.

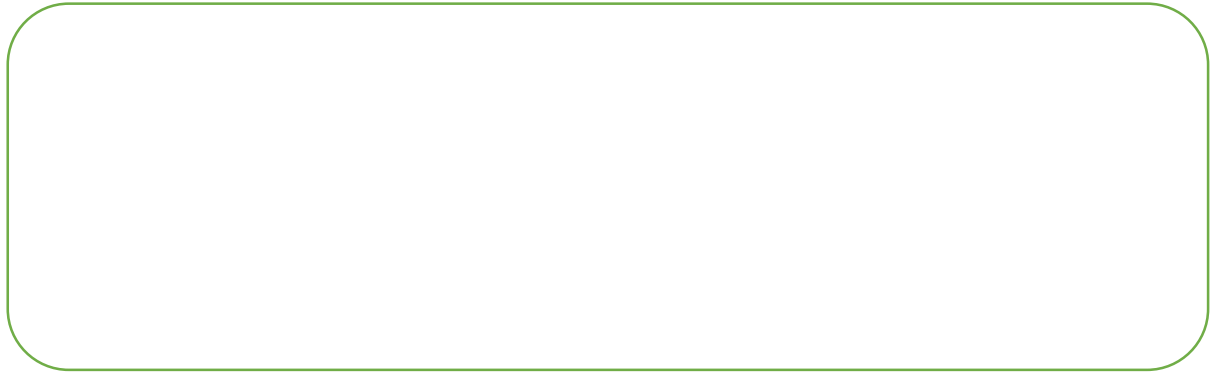
- 01. ලක්ෂ්‍ය මිල සැපයුම් නම්‍යතාවය (Point Elasticity of Supply)
- 02. වාප මිල සැපයුම් නම්‍යතාවය (Arc Elasticity of Supply)

❖ ලක්ෂ්‍ය මිල සැපයුම් නම්‍යතාවය (Point Elasticity of Supply)

සැපයුම කෙරෙහි බලපාන අනෙකුත් සාධක ස්ථාවරව තිබිය දී සැපයුම් වක්‍රයේ කිසියම් ලක්ෂ්‍යක මිලෙහි සුළු ප්‍රතිභවක වෙනසට අනුව සැපයුම් ප්‍රමාණය දක්වන සංවේදීතාවය මැන බැලීම ලක්ෂ්‍ය මිල සැපයුම් නම්‍යතාවය යි. ලක්ෂ්‍ය මිල සැපයුම් නම්‍යතාවය මැන බැලීම සඳහා පහත සඳහන් සූත්‍රය භාවිතා කරයි.

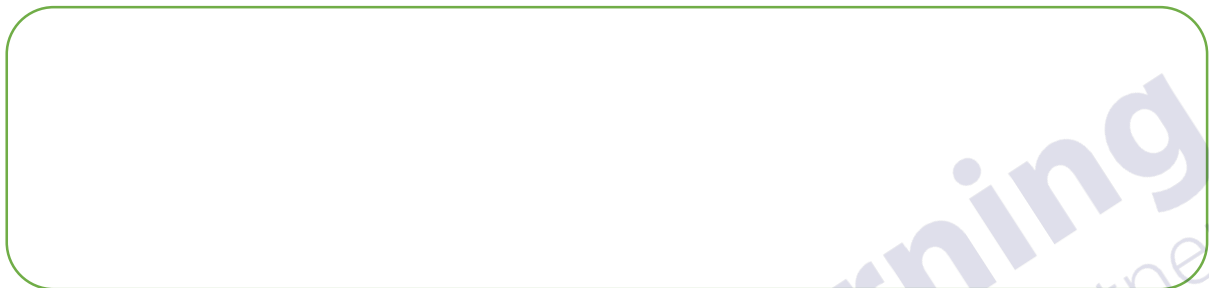
ඉහත සූත්‍රය භරහා පහත සූත්‍රය ව්‍යුත්පන්න කරගත හැක.

❖ වාප මිල සැපයුම් නම්‍යතාවය (Arc Elasticity of Supply)

යම් දෙන ලද මිල ගණන් දෙකකට අදාළව සැපයුම් වක්‍රයෙහි කිසියම් ලක්ෂ්‍යයන් දෙකක් අතර ප්‍රදේශය පදනම් කරගෙන මිලෙහි ප්‍රතිශතක වෙනසට සාපේක්ෂව සැපයුම් ප්‍රමාණයේ ප්‍රතිශතක වෙනස මැන බැලීමයි.

භාණ්ඩයක මිලෙහි වෙනස්වීම විශාල පරාසයක පවතින නම්‍යතාවය ගණනය කිරීම සඳහා වඩාත් යෝග්‍ය වනුයේ වාප මිල සැපයුම් නම්‍යතාවයයි. එය ගණනය කිරීම සඳහා පහත සූත්‍රය භාවිතා

කිසියම් භාණ්ඩයකට අදාළ මිල හා සැපයුම් ප්‍රමාණය පිලිබඳ තොරතුරු පහත දැක්වේ.

මිල රු 5.00 දී මිල සැපයුම් නම්‍යතාවය ගණනය කරන්න

මිල රු 5.00 සිට 10.00 දක්වා වැඩි කරන විට සැපයුම් නම්‍යතාවය ගණනය කරන්න.

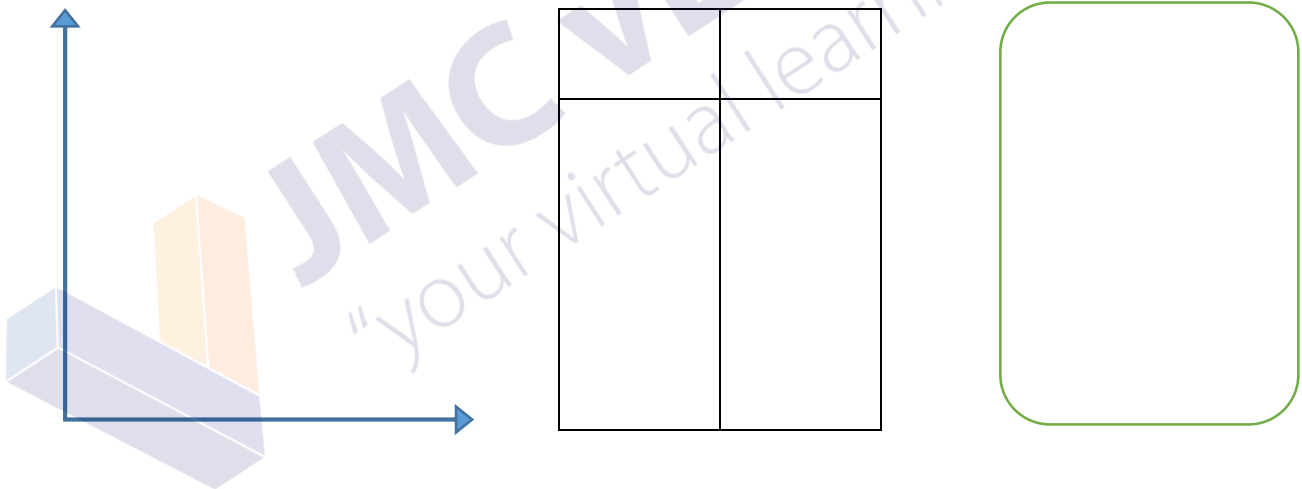
❖ මිල සැපයුම් නම්‍යතාවයේ ප්‍රභේද

සංගුණක සැපයුමේ මිල නම්‍යතාවය ගණනය කළ විට ලැබෙන අගය " සැපයුම් නම්‍යතා ලෙස හැඳින් වේ. එහි අගය පදනම් කරගෙන මිල සැපයුම් නම්‍යතාවයෙහි ප්‍රභේද 5ක් හඳුනාගත හැකිය.

01. පූර්ණ අනම්‍ය සැපයුම ($Pes = 0$)
02. අනම්‍ය සැපයුම ($Pes < 1$)
03. ඒකීය නම්‍ය සැපයුම ($Pes = 1$)
04. නම්‍ය සැපයුම ($Pes > 1$)
05. පූර්ණ නම්‍ය සැපයුම ($Pes = \infty$)

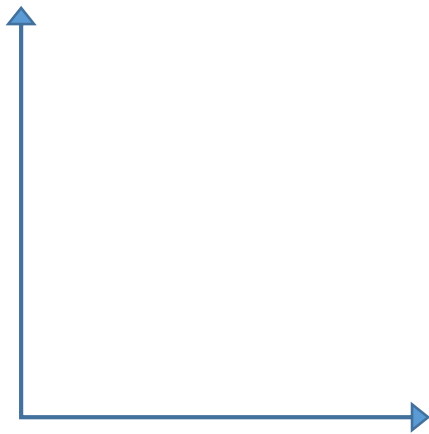
1. පූර්ණ අනම්‍ය සැපයුම (Perfectly Inelastic Supply)

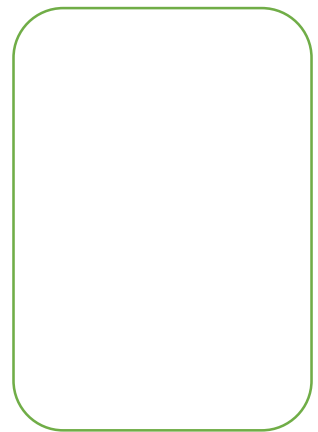
යම් භාණ්ඩයක මිල කිසියම් ප්‍රතිශතයකින් වෙනස් වුවද සැපයුම් ප්‍රමාණය නොවෙනස්ව පවතී නම් එය පූර්ණ අනම්‍ය සැපයුමක් ලෙස හැඳින් වේ. මෙහි මිල සැපයුම් නම්‍යතා සංගුණකය ශුන්‍ය ($Pes = 0$) වන අතර සැපයුම් වක්‍රය සිරස් අක්ෂයට (මිල අක්ෂයට) සමාන්තර සරල රේඛාවක් ලෙස පිහිටයි.

2. අනම්‍ය සැපයුම (Inelastic Supply)

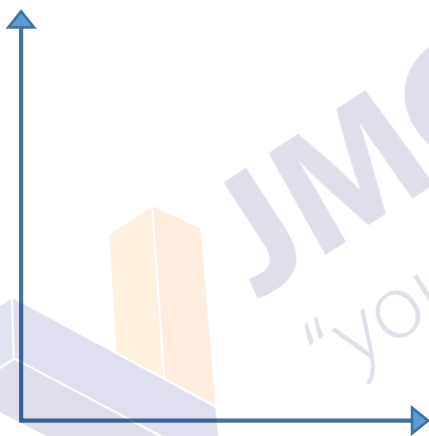
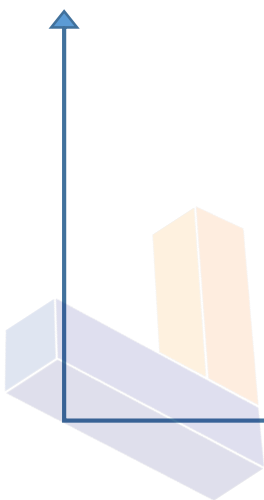
යම් භාණ්ඩයක මිල වෙනස්වන ප්‍රතිශතයට වඩා අඩු ප්‍රතිශතයකින් එම භාණ්ඩයේ සැපයුම් ප්‍රමාණය වෙනස් වන්නේ නම් එය අනම්‍ය සැපයුමක් ලෙස හැඳින් වේ. මෙහි මිල සැපයුම් නම්‍යතා සංගුණකයේ අගය < 1 වන අතර අනම්‍ය සැපයුම් වක්‍රය ප්‍රමාණ අක්ෂයෙන් ආරම්භ වී වමේ සිට දකුණට ඉහළට බෑවුම් වේ.

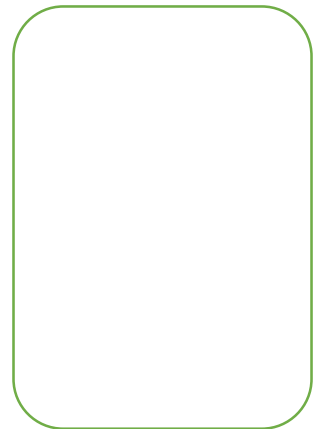

3. ඒකීය නමස සැපයුම (Unitary Supply)

කිසියම් භාණ්ඩයක මිල වෙනස්වන ප්‍රතිචාරයට සමාන ප්‍රතිචාරයකින් එම භාණ්ඩයේ සැපයුම් ප්‍රමාණය වෙනස් නම් එය ඒකීය නමස සැපයුම වේ. එවිට නමසතා සංගුණකයේ අගය 1 වන අතර සැපයුම් වක්‍රය මූල ලක්ෂ්‍යයෙන් ආරම්භ වී ඉහළට බෑවුම් වේ.

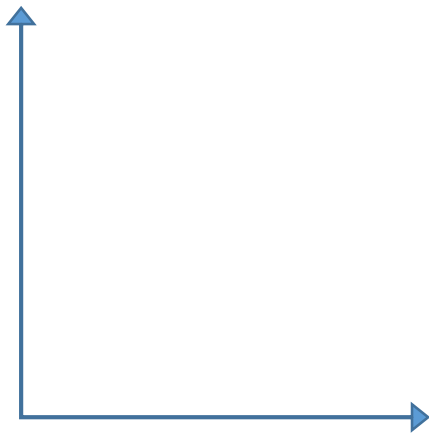

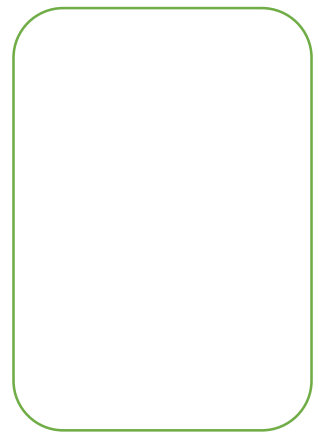

4. නමස සැපයුම (Elastic Supply)

යම් භාණ්ඩයක මිල වෙනස්වන ප්‍රතිචාරයට වඩා වැඩි ප්‍රතිචාරයකින් එම භාණ්ඩයේ සැපයුම් ප්‍රමාණය වෙනස්වේ නම් එය නමස සැපයුමක් ලෙස හැඳින් වේ.

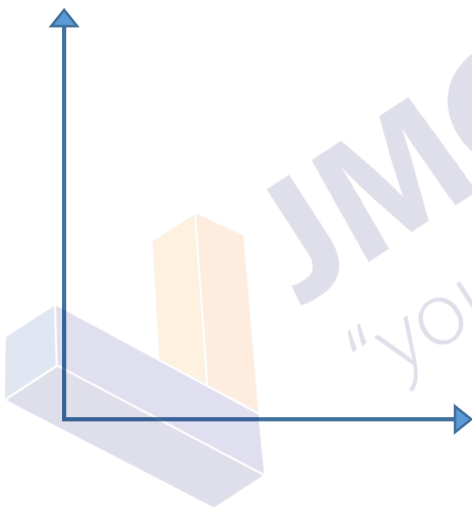
මෙහිදී සැපයුම් නමසතා සංගුණකය 1ට වැඩි අගයක් ගන්නා අතර සැපයුම් වක්‍රය මිල අක්ෂයෙන් ආරම්භ වී වමේ සිට දකුණට ඉහළට බෑවුම් වේ.

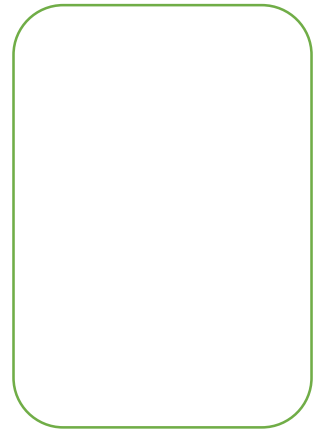

5. පූර්ණ නම්‍ය සැපයුම (Perfectly Elastic Supply)

යම් භාණ්ඩයක මිල නොවෙනස්ව තිබියදී පවා එම භාණ්ඩයේ සැපයුම් ප්‍රමාණය විශාල ප්‍රතිශතයකින් වෙනස් වන්නේ නම් එය පූර්ණ නම්‍ය සැපයුමක් ලෙස හැඳින්වේ. මෙහිදී නම්‍යතා සංගුණකය අපිරිමිත () අගයක් ගන්නා අතර සැපයුම් වක්‍රය තිරස් (ප්‍රමාණ) අක්ෂයට සමාන්තර සරල රේඛාවක් ලෙස පිහිටයි.

✚ මිල සැපයුම් නම්‍යතා තීරක (සැපයුම් මිල නම්‍යතාවය තීරණය කරන සාධක)

- සාධක සංවලන හැකියාව
- භාණ්ඩයේ ස්වභාවය
- තොග පවත්වා ගෙන යාමේ හැකියාව
- මිල වෙනස් වීම හේතුවෙන් සැපයුම් වෙනස් කිරීමට ගත වන කාලය

වෙළෙඳපොළ තුළ රජය මැදිහත් වන ආකාරයන්

ඒ අනුව වෙළෙඳ පොළ ක්‍රියාවලියට රජයේ මැදිහත්වීම යනු මිල යාන්ත්‍රණයේ ක්‍රියාකාරීත්වයට රජය විසින් සීමා ඇති කිරීමයි. මෙලෙස වෙළෙඳ පොළ ක්‍රියාවලියට රජය මැදිහත් වන ආකාර කිහිපයකි.

1. බදු පැනවීම
2. සහනාධාර ලබාදීම
3. මිල පාලනයන් ක්‍රියාත්මක කිරීම

උපරිම මිල සීමා පැනවීම
අවම මිල සීමා පැනවීම

1. බදු පැනවීම

භාණ්ඩ ඒකකයක් මත යම් නිශ්චිත රුපියල් ප්‍රමාණයක් හෝ භාණ්ඩයේ වටිනාකම මත කිසියම් ප්‍රතිශතයක් බදු ලෙස අය කර ගැනීම මෙහිදී සිදුවේ.

නිදසුන -

කිසියම් වෙළෙඳ පොළක අලෙවි වන භාණ්ඩයකට අදාළ සැපයුම් ලේඛනය පහත දැක් වේ.

මිල (රු.)					
සැපයුම් ප්‍රමාණය (ඒකක)					

රජය මෙම භාණ්ඩයෙන් අලෙවි වන සෑම ඒකකයක් මත මරු.2/ බද්දක් පැනවූයේ යැයි සිතන්න.

01. බද්දෙන් පසු සැපයුම් ලේඛනය

බදු පෙර සැපයුම් මිල	බද්ද	බදු පසු සැපයුම් මිල	සැපයුම් ඒකක ප්‍රමාණය

1 හා 4 තීරු - බදු පෙර සැපයුම් ලේඛනය

3 හා 4 තීරු - බදු පසු සැපයුම් ලේඛනය

02. බද්දෙන් පසු සැපයුම් වක්‍රය

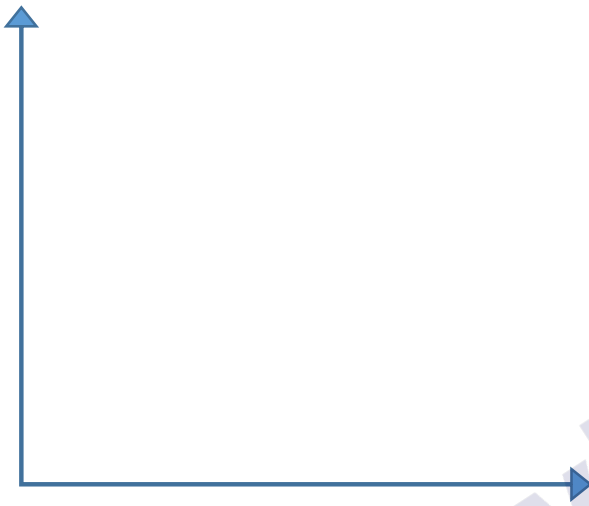
බද්ද හේතුවෙන් සෑම ඒකකයක් පාසාම සැපයුම් කරුවන් අපේක්ෂා කරන අවම මිල බද්දේ ප්‍රමාණයෙන් ඉහළ යන නිසා බදු පසු සැපයුම් වක්‍රය බද්දේ ප්‍රමාණයෙන් වමට විතැන් වේ.

සැපයුම් වක්‍ර 02 අතර සිරස් දුරින්

ඒකක බද්දක් වෙළඳපොළ සමතුලිතයට බලපාන ආකාරය

➢ ඉල්ලුම් සැපයුම් වක්‍ර මගින්

සැපයුම්කරුවන් මත පනවනු ලබන අලෙවි බද්දක ප්‍රතිඵලය ලෙස සැපයුම් වක්‍රය බද්දේ ප්‍රමාණයෙන් ඉහළට (වමට) විතැන් වේ. එහි ප්‍රතිඵලය ලෙස සමතුලිත අගයන් ද වෙනස් වේ.

ඒකක බද්ද හේතුවෙන් වෙළෙඳ පොළේ හටගත් වෙනස් වීම් පහත පරිදි සාරාංශ කොට දැක්විය හැක.

	බදු පෙර	බදු පසු
සැපයුම් වක්‍රය		
සමතුලිත ලක්ෂ්‍යය		
සමතුලිත මිල (ගැනුම්කරුගේ මිල)		
සමතුලිත ප්‍රමාණය		
සැපයුම්කරුගේ මිල (ශුද්ධ සැපයුම් මිල)		

❖ බදු පැනවීමක ආර්ථික ප්‍රතිවිපාක

- ❖ නිෂ්පාදන අතිරික්තය හා පාරිභෝගික අතිරික්තය පහළ යාම
- ❖ සම්පත් බෙදියාම අකාර්යක්ෂම වීම
- ❖ සමාජ ශුඛසාධනය අහිමි වීම
- ❖ නිෂ්පාදන පිරිවැය ඉහළ යාම
- ❖ සැපයුම් කරුවන් සැපයුම අඩු කිරීමට පෙළඹීම

2. සහනාධාර ලබාදීම

වෙළඳපොළ තුළට රජය මැදිහත් වන තවත් ආකාරයක් ලෙස නිෂ්පාදකයන්ට හා පාරිභෝගිකයන්ට සහනාධාර ලබා දීම දැක්විය හැකිය. නිෂ්පාදකයින් විසින් දරනු ලබන පිරිවැය අවම කොට ඔවුන් දිරිමත් කර නිෂ්පාදනය ඉහළ නැංවීම උදෙසා ඔවුන්ට කරනු ලබන ගෙවීම් නිෂ්පාදන සහනාධාරයක් ලෙස සැළකේ.

නිදසුන -

කිසියම් වෙළෙඳ පොළක අලෙවි වන භාණ්ඩයකට අදාළ සැපයුම් ලේඛනය පහත දැක් වේ.

මිල (රු.)					
සැපයුම් ප්‍රමාණය (ඒකක)					

රජය මෙම භාණ්ඩයෙන් අලෙවි වන සෑම ඒකකයක් මත රු. 5ක සහනාධාරයක් ලබා දුන්නේ යැයි සිතන්න.

එහි බලපෑමක් ලෙස සැපයුම් ලේඛනය හා සැපයුම් වක්‍රය වෙනස් වන ආකාරය පහත දැක්වේ.

01. සහනාධාරයෙන් පසු සැපයුම් ලේඛනය

සහනාධාරයට පෙර සැපයුම් මිල	සහනාධාරය	සහනාධාරයට පසු අවම සැපයුම් මිල	සැපයුම් ඒකක ප්‍රමාණය

- 1 හා 4 තීරු - පැරණි සැපයුම් වකුය
- 3 හා 4 තීරු - නව සැපයුම් වකුය

02. සහනාධාරයෙන් පසු සැපයුම් වකුය

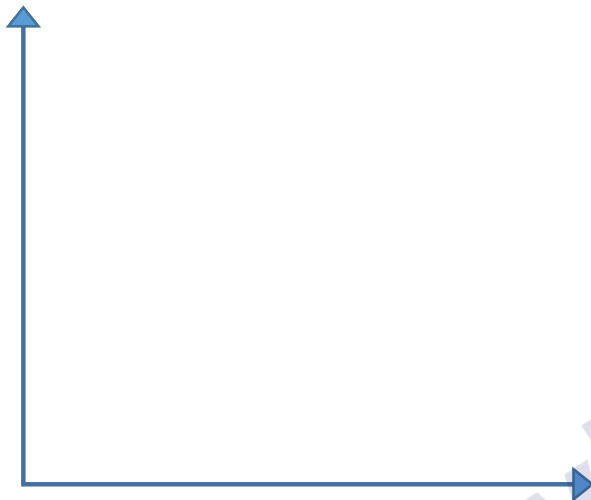

සහනාධාරය හේතුවෙන් සෑම ඒකකයක් පාසාම සැපයුම් කරුවන් අපේක්ෂා කරන අවම මිල සහනාධාරයේ ප්‍රමාණයෙන් පහළ යන නිසා සහනාධාරයට පසු සැපයුම් වකුය සහනාධාරයේ ප්‍රමාණයෙන් විතැන් වේ.

ඒකක සහනාධාරයක් වෙළඳපොළ සමතුලිතයට බලපාන ආකාරය

01. ඉල්ලුම් සැපයුම් වක්‍ර මගින්

සැපයුම්කරුවන් වෙත ලබා දෙන සහනාධාරයක ප්‍රතිඵල ලෙස සැපයුම් වක්‍රය සහනාධාරයේ ප්‍රමාණයෙන් දකුණට විතැන් වේ. එහි ප්‍රතිඵලය ලෙස සමතුලිත අගයන් ද වෙනස් වේ.

ඒකක සහනාධාරය හේතුවෙන් වෙළෙඳ පොළේ හටගත් වෙනස් වීම් පහත පරිදි සාරාංශ කොට දැක්විය හැක.

	සහනාධාරයට පෙර	සහනාධාරයට පසු
සැපයුම් වක්‍රය		
සමතුලිත ලක්ෂ්‍යය		
සමතුලිත මිල (ගැනුම්කරුගේ මිල)		
සමතුලිත ප්‍රමාණය		
සැපයුම්කරුගේ මිල (ගුද්ධ සැපයුම් මිල)		

✚ සහනාධාරයක ආර්ථික ප්‍රතිවිපාක

- ❖ නිෂ්පාදන අතිරික්තය හා පාරිභෝගික අතිරික්තය ඉහළ යාම
- ❖ සම්පත් බෙදියාම අකාර්යක්ෂම වීම
- ❖ සමාජ ශුඛසාධනය අහිමි වීම
- ❖ නිෂ්පාදන පිරිවැය පහළ යාම
- ❖ සැපයුම් කරුවන් දිරිමත් වී සැපයුම වැඩි කිරීමට පෙළඹීම

✚ මිල පාලනය

❖ උපරිම මිල සීමා පැනවීම

භාණ්ඩයක් විකිණිය හැකි වැඩිම මිලක් ප්‍රකාශයට පත් කිරීම උපරිම මිල සීමා පැනවීම යනුවෙන් අදහස් කෙරේ.

උදා -

✚ උපරිම මිලක ආර්ථික ප්‍රතිවිපාක

- ❖ නිෂ්පාදන අතිරික්තය පහළ යන අතර පාරිභෝගික අතිරික්තය ඉහළ යයි
- ❖ භාණ්ඩ හිඟයක් (අධි ඉල්ලුමක්) ඇති විය හැකි වීම
- ❖ සම්පත් බෙදියාම අකාර්යක්ෂම වීම
- ❖ සමාජ ශුඛසාධනය අහිමි වීම
- ❖ කර්මාන්තය තුළ ආයෝජන දිරිමත් නොවීම
- ❖ භාණ්ඩ සලාකනය සඳහා විකල්ප යාන්ත්‍රණයක් බිහිවීම

අවම මිල සීමා පැනවීම

කිසියම් භාණ්ඩයක් මිලට ගත හැකි අවම මිලක් නීතියෙන් ප්‍රකාශයට පත් කිරීම අවම මිල සීමා පැනවීම නම් වේ.

උදා -

අවම මිලක ආර්ථික ප්‍රතිවිපාක

- ❖ නිෂ්පාදන අතිරික්තය ඉහළ යන අතර පාරිභෝගික අතිරික්තය පහළ යයි
- ❖ භාණ්ඩ අතිරික්තයක් (අධි සැපයුමක්) ඇති විය හැකි වීම
- ❖ සම්පත් බෙදීමේ අකාර්යක්ෂම වීම
- ❖ සමාජ ශුඛසාධනය අහිමි වීම
- ❖ කර්මාන්තය තුළ ආයෝජන දිරිමත් වීම
- ❖ අවම මිල නාමික මිලක් ලෙස පමණක් ක්‍රියාත්මක වීම